

формуванні адекватних емоційних реакцій, а також адаптивності й прийняття моральних цінностей.

Висновки. Отже, сімейне середовище відіграє ключову роль у формуванні емоційно-почуттєвої сфери дітей підліткового віку. Гармонійні стосунки в родині сприяють передачі духовних цінностей, формуванню моральних орієнтирів і адаптивної соціальної поведінки. Натомість дисгармонія, байдужість чи авторитарність у стосунках між батьками і дітьми негативно впливають на емоційний розвиток підлітків, провокуючи формування неадекватних моделей поведінки, зниження самооцінки та схильність до маргінальних форм соціальної взаємодії. Таким чином, підтримка здорових сімейних взаємин є визначальним чинником для забезпечення емоційного благополуччя і соціальної зрілості молоді.

Подальші дослідження впливу сімейного середовища на емоційно-почуттєву сферу підлітків доцільно зосередити на вивченні специфіки впливу різних стилів батьківського виховання у контексті соціокультурних змін. Особливу увагу слід приділити механізмам передачі ціннісних орієнтацій у сучасних сім'ях, враховуючи вплив цифровізації та змін у структурі комунікації. Перспективним є також аналіз ефективності програм психолого-педагогічної підтримки, спрямованих на корекцію дисгармоній у стосунках між батьками і дітьми, для формування емоційної стійкості та соціальної адаптивності підлітків.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-507-8-6>

Родіна Ю. Д.,

доктор філософії, доцент,

доцент кафедри педагогіки та психології

Українського державного університету науки і технологій

Лева А. Д.,

здобувачка

Українського державного університету науки і технологій

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОЇ ФРУСТРОВАНОСТІ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Соціальна фрустрованість і нервово-психічна напруга є важливими явищами, які мають значний вплив на психічне здоров'я студентів. Сучасні умови навчання супроводжуються високими вимогами до адаптації, академічної успішності, соціальної взаємодії та

стресостійкості. Емоційні перевантаження, викликані навчальним процесом, невизначеністю майбутнього, а також впливом фізіологічних чинників, часто провокують напруження та фрустрацію [2, 4].

Україна переживає складний період соціально-економічних і політичних змін, які суттєво впливають на молодь. Для студентів, які представляють одну з найуразливіших груп населення, окреслені виклики постають особливо гостро. Проблеми у міжособистісних стосунках, обмеженість ресурсів, фізіологічні аспекти, які пов'язані із віковими або медичними особливостями, сприяють загостренню соціально-психологічного дискомфорту [1, 2].

Для виявлення соціальної фрустрованості у студентської молоді, було проведено дослідження із 20 особами (студентами 3 курсу): 10 здобувачами освіти групи Фв 1, 10 – групи Фв 2.

Для дослідження використовували методику «Діагностика рівня соціальної фрустрованості», розроблену Вассерманом Л., яка спрямована на оцінку ступеня задоволення соціальними досягненнями в різних сферах життя. Вона включає 20 питань, що охоплюють аспекти освіти, професійної діяльності, матеріального становища, сімейних відносин та інших життєвих сфер. Респонденти оцінюють свою соціальну фрустрованість за шкалою від 0 до 4 балів, що дозволяє визначити рівень їхнього задоволення або незадоволення різними аспектами життя [3].

Таблиця 1

Рівні соціальної фрустрованості студентів груп Фв1 і Фв2

№ з/п	Рівень соціальної фрустрованості	Група Фв 1	% студентів	Група Фв 2	% студентів
1	Дуже високий	3	30%	2	20%
2	Підвищений	2	20%	3	30%
3	Помірний	2	20%	1	10%
4	Невизначений	1	10%	2	20%
5	Понижений	1	10%	1	10%
6	Дуже низький	1	10%	1	10%
7	Відсутність фрустрованості	0	–	0	–

У дослідженні респонденти розподілилися наступним чином:

– група Фв 1 показала, що у 30% студентів дуже високий рівень фрустрованості, у 20% підвищений, в інших 20% помірний, у 10% – невизначений рівень, у 10% – понижений, в наступних 10% дуже низький і відсутність фрустрованості не виявлено;

– у групі Фв 2 20% студентам притаманний дуже високий рівень фрустрованості, 30% – підвищений, 10% виявили помірний рівень, інші

20% невизначений, 10% здобувачів освіти показали понижений рівень, дуже низький у 10%, відсутність фрустрованості також не виявлено.

Висновки:

1. Соціальна фрустрованість і нервово-психічна напруга є важливими факторами, які впливають на психічне здоров'я студентів. Негативні емоційні стани, пов'язані з незадоволенням соціальних потреб або перевантаженням, спричиняють психоемоційний дискомфорт, знижують мотивацію та працездатність.

2. У проведеному дослідженні встановлено, що у студентів груп Фв 1 спостерігається вищий рівень соціальної фрустрованості порівняно зі студентами групи Фв 2. Найбільш показовими є категорії з високим рівнем фрустрованості, які потребують додаткової уваги.

3. Ні в одній з груп не виявлено рівня «відсутність фрустрованості», що говорить про достатній тиск, які відчувають здобувачі при навчанні, знаходячись у сучасній Україні і це потребує обов'язкової уваги і спеціальних психологічних служб, так і персоналу всіх рівнів, що працюють із здобувачами.

4. Останнє положення потребує проведення психоедукації з усіма здобувачами, які навчаються у таких складних умовах.

Список використаних джерел:

1. Данілова Д., Яцун А. Взаємозв'язок тривожності та соціальної фрустрованості в юнаків. *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства*: матеріали XI Всеукр. наук. конф. студентів, аспірантів, викл. та співробітників, м. Суми. Суми, 2024. С. 281-285. URL: <http://surl.li/soddkf>.

2. Стеценко А. Методологічні засади дослідження переживання студентами ситуацій фрустрації. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. № 4. С. 129-133. URL: <http://surl.li/xvclen>.

3. Стрелець В. Методика діагностики рівня соціальної фрустрації (Л. І. Вассерман). *Всеосвіта*. URL: <http://surl.li/gnfhld>.

4. Томчук С., Томчук С. Психологія тривоги, страху та агресії особистості в освітньому процесі : монографія. Вінниця : КВНЗ «ВАНО», 2018. 200 с.